

Montgomery, SAD i evropska politika u BiH

Samo SAD mogu spriječiti međunarodni neuspjeh u BiH

Članak bivšeg američkog diplomate nije mogao doći u bolje vrijeme za one koji žele BiH predstaviti kao "nemoguću državu". BiH je daleko od izgubljenog slučaja, ali šta se mora napraviti za Oslobođenje analizira Kurt Bassuener, viši dužnosnik Vijeća za političku demokratizaciju think-tank iz Washingtona

Prošlog se petka, William Montgomery, bivši ambasador Sjedinjenih Američkih Država u Hrvatskoj i Srbiji, u New York Timesu založio za "ostvarivu" američku politiku spram Kosova i Bosne: podijeliti ih po etničkim linijama. To je suštinski ono što Dobrica Ćosić - i drugi srpski nacionalistički teoretičari - zagovaraju neko vrijeme.

U drugoj polovini devedesetih, kada je poslijeratna BiH stagnirala, ovakvi su se argumenti često mogli čuti. To je bio pogrešan lijek tada, kao i danas. Montgomery podrazumijeva da bi podjelu pratilo nasilje kada spominje potrebu za "demonstriranjem volje i spremnosti korištenja sile da se spriječi nasilje". I nasilje ćemo vidjeti, i BiH i na Kosovu - ako se krene sa ovakvom politikom.

Političari bez motivacije

Ali globalna situacija i međunarodni stav u BiH je mnogo drugačiji nego 1998. Iz tih razloga, Montgomeryjev članak nije mogao doći u bolje vrijeme za one koji žele BiH predstaviti kao "nemoguću državu".

Promašena jednostavnost ambasadorovog prijedloga je ono što je čini opasno zavodljivom onim koji jednostavno žele završiti sa BiH.

BiH je daleko od izgubljenog slučaja. Ali postizanje sistema koji može funkcionirati neće biti lako. Nijedno dugotrajno rješenje ne može se postići bez konsenzusa o tome kakva država može biti, i kako može riješiti pitanja sigurnosti i funkcionisanja, kroz odgovornu vlast.

Trenutni ustavni i strukturalni sistem u suštini omogućava ma-

ksimum neodgovornosti. Bez obzira na razna viđenja cijelog spektra pitanja, to je ono što je zajednički temelj za sve članove političkog kartela u BiH. Potpaljujući vatru strana i nepovjerenja zadržava ih u njihovih udobnim foteljama; oni imaju malo motivacije da razvijaju funkcionalan demokratski sistem.

Pravo pitanje za međunarodnu zajednicu je kako osigurati neophodnu stabilnost za one građane BiH koji žele da njihova država živi, da dobiju šansu da se suglase. To znači održavanje sposobnosti za sprečavanje daljeg propadanja i prihvatanje strategije neophodnih ustupaka kako bi se postigao funkcionalan sistem

Bez obzira na veliki odjek posjete američkog potpredsjednika Joea Bidena i njegovih direktnih izjava u Parlamentu BiH, međunarodni pristup ne čini se jasnim. Domaći političari su se vratili svakodnevnom poslu, sa predviđenim potpuno različitim pristupom Bidenovom govoru, uzimajući (i spinujući) elemente koji odgovaraju njihovim pozicijama, ignorirajući ono što im se nije sviđalo. Od tada, iz Washingtona se ne čuju nove informacije.

Najpoželjniji način da se ubrza zajednički pristup je kroz specijalnog predstavnika SAD-a. Međutim, Biden je u intervjuu ovim novinama rekao kako se to neće desiti. SAD se još uvijek nadaju snažnom liderstvu Evropske unije. Koje se ne vidi ni na mapi.

Samo liderstvo članica EU može pomjeriti briselske birokrate koji misle da je stigla čarobna formula koju samo treba primijeniti. Bez prijedloga stra-

Jasan govor američkog potpredsjednika svako je tumačio po svome

EU LIDERSTVO Sjedinjene Države još uvijek se nadaju snažnom liderstvu Evropske unije. Koje se ne vidi ni na mapi

ZAJEDNIČKI IMENITELJ Trenutni ustavni sistem omogućava maksimum neodgovornosti. Bez obzira na razna viđenja cijelog spektra pitanja, to je ono što je zajednički temelj za sve članove političkog kartela u BiH

tegije od članica, briselska birokratska mašina za kobasice će generirati još niži, najniži zajednički nazivnik bez šanse za uspjeh.

Dok SAD ne mogu pokrenuti efikasnu politiku u BiH bez EU, jedino SAD mogu galvanizirati koherentnu strategiju među državama članicama EU. Nejasna artikulacija "evropskog puta" i razne provjere procesa nisu alternativa.

Mora postojati jasna pozicija

kakvu BiH će EU prihvatiti u svoje okrilje. Međunarodna zajednica mora se obavezati da svako takvo rješenje će morati steći kvalifikovanu većinu svih konstitutivnih naroda kao i "ostalih" koji su u dejtonskom sistemu, bez sumnje, građani drugoga reda.

To će prekinuti špekulacije da je nekakav "Dayton II" na stolu i da će definirati rješenje. EU i SAD moraju se obavezati da će pomoći u procesu u kojem će biti postignut konsenzus. Kako bi bila omogućena diskusija, određivanje osnovnih smjernica koji će spriječiti urušavanje BiH nakon trinaest godina je od suštinskog značaja. To znači da zadržavanje jakog EUFOR-a i postojeće platforme - ne nužno kroz postojeći ured - visokog predstavnika.

Trošak neuspjeha

Jedina zajednička fiksacija Evropske unije i većine njenih članica, uključujući i nadolazeću predsjedavajuću Švedsku, jeste "tranzicija" - zatvaranje OHR-a i inauguracija "ojačanog" specijalnog predstavnika EU. To se doživljava kao podrazumijevajuće. Ako izuzmemo brojnost uposlenih u EUSR-u, još uvijek nema jasnoće koji su to ciljevi koji će biti zadani. Teoretski, ovaj "ojačani" EUSR može mogao bi predstavljati pozitivan

slijed događanja - ukoliko bude lansiran nakon što se okonča formula 5+2 i ukoliko bude kreirana i ekipirana za bosansku stvarnost. No, još uvijek se čini da je glavni cilj skinuti sa sebe ikakvu moć, i stoga i odgovornosti za propasti BiH. Suštinski, dok se ne kreira politička platforma, suštinski će se nuditi rješenja u vizijama poput Montgomeryjeve sa svim pratećim posljedicama.

Troškovi neuspjeha - ljudskog, moralnog i finansijskog - bili bi ogromni, neizdrživi i za EU, kao i za SAD. Države EU moraju shvatiti da će račun biti isporučen za njihov stol. Realnost da bi EU morala uložiti mnogo više trupa od postojećeg broja na terenu teško je ostvariva. To bi bila mnogo opasnija misija.

Čak i sa koherentnijom strategijom i željom da se uspije, ne postoji garancija za uspjeh. Konačno, ukoliko se bosanski građani ne mogu složiti o načinu kako da urede zemlju - ne mogu. Ali pod postojećim sistemom, šanse ne postoje.

Dajući ulogu, međunarodna zajednica obavezuje BiH i njene porezne obveznike svojim punim naporom da im omogući takvu šansu.

Još jednom, samo američko liderstvo može spriječiti veliki međunarodni neuspjeh.

Kurt BASSUENER

Branitelji traže ravnopravnost

Predstavnici Udruge umirovljenika i branitelja Hrvatskog vijeća obrane Kantona Sarajevo jučer su održali sastanak s predstavnicima četiriju temeljnih udruga HVO-a Federacije BiH - HVIDRA-e Herceg-Bosne te udruga udovica i obitelji poginulih, dragovoljaca i veterana i nositelja ratnih priznanja, javlja Fena. Cilj sastanka bio je da se podrži rad Udruge umirovljenika i branitelja HVO-a Kantona Sarajevo da bi njeni pripadnici riješili statusna pitanja i osigurali ravnopravan tretman s ostalim braniteljima u FBiH.

- Formirani smo 12 godina nakon rata u

Sa sastanka u Sarajevu

Foto: S. GUBELIĆ

BiH, dok su u drugim županijama udruge uveliko već funkcionirale. Stoga želimo da ubuduće imamo isti tretman i ista prava kao i ostali branitelji širom FBiH - rekao je predsjednik Udruge umirovljenika i branitelja HVO-a Kantona Sarajevo Zdenko Marković.

Gregorian u Vogošći

Prvi zamjenik visokog predstavnika u BiH Raffi Gregorian posjetio je jučer Općinu Vogošća i s načelnikom Asimom Sarajlićem otvorio nekoliko zanimljivih tema. Kako je sam istakao, nekoliko je ključnih razloga za njegov dolazak u Vogošću. Prije svega, to je želja da se iz prve ruke upozna s načelnikom općine koja postiže impresivne rezultate u razvoju te općine, koja je zbrinula ogroman broj izbjeglica iz istočne Bosne. Drugi razlog je da Sarajliću čestita na

izboru na mjesto zamjenika predsjednika SDA i poželi mu uspješan rad na novoj funkciji, saopćeno je iz Općine Vogošća.